

Lezen

Het programma is met name geschikt voor groepen waarin grote niveaoverschillen bestaan en voor leerlingen die het 'gewone' oefenen met teksten niet interessant meer vinden.

Doelgroep Lezen

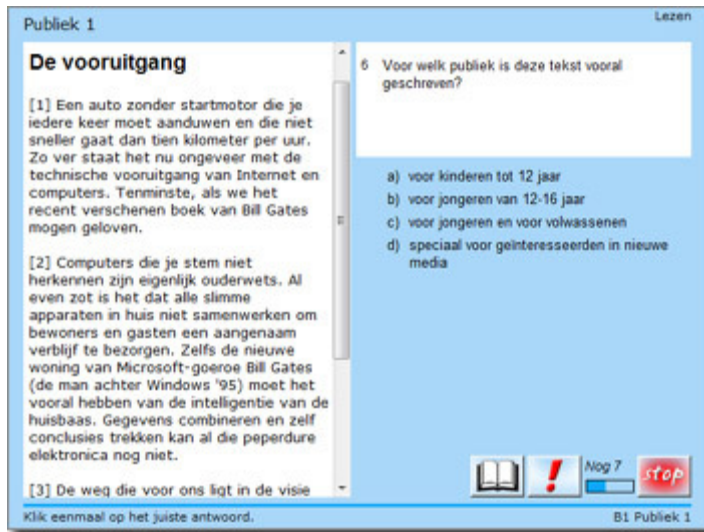
Muiswerk Lezen is bedoeld voor de bovenbouw van vmbo-tl, havo en vwo, voor niveau 3 en 4 van het mbo en voor het hbo. Het programma is met name geschikt voor groepen waarin grote niveaoverschillen bestaan en voor leerlingen die het 'gewone' oefenen met teksten niet interessant meer vinden. De stof begint op niveau 2F en loopt door tot niveau 4F.

Omschrijving Lezen

De aanpak is vooral 'top-down': eerst leert de leerling aspecten die te maken hebben met de grote lijn van de hele tekst: het doel, het publiek waarvoor de tekst geschreven is, de tekstsoort, het onderwerp, etc. In het middelste deel komen verbanden in de tekst en tussen zinnen aan de orde en pas in het laatste stadium komt het omgaan met moeilijke woorden aan bod.

De volgende aspecten van lezen komen aan bod:

- o tekstdoel
Om te kunnen vaststellen wat het doel van een tekst is, moet de lezer eerst het verschil kennen tussen feitelijke informatie en een mening. Dat begrip wordt stap voor stap opgebouwd: via het onderscheiden van feiten en meningen en het herkennen van 'gekleurde' woorden naar vragen over feiten en meningen in een tekst. Tekstdoelen die behandeld worden in de uitleg en die in de vragen in verschillende bewoordingen aan de orde komen zijn: informeren, uiteenzetten, overtuigen, overhalen, beschouwen, amuseren.
- o publiek
In deze rubriek leert de leerling dat een schrijver bij het schrijven rekening houdt met zijn publiek. Hij doet dat door zijn taal aan te passen (lengte van zinnen, moeilijkheid van woorden), door de inhoud aan te passen aan wat de lezer al weet en door de juiste aanspreekvormen te kiezen.

Oefening B1 gaat over het 'publiek' waar een schrijver voor schrijft. Er komen teksten voor verschillende lezersgroepen langs.

- tekstsoort en bron
Bij deze rubriek worden kenmerken genoemd van de drie hoofdsoorten: uiteenzetting, beschouwing en betoog en van een aantal bekende soorten teksten waar je de hoofdsoorten in kunt tegenkomen, bijvoorbeeld: nieuwsbericht, achtergrondartikel, reclame, et cetera. Ook worden verbanden gelegd tussen de tekstsoort en doel dat de schrijver.
- onderwerp
Het kunnen vaststellen van het juiste onderwerp van een tekst is een belangrijke (studie)vaardigheid. De leerling leert in dit programma als aanpak dat je voor het vaststellen van het onderwerp kunt letten op de titel, op de inleiding en op woorden die vaak voorkomen.
- hoofdgedachte
Ook het kunnen vaststellen van de hoofdgedachte is een belangrijke, maar moeilijke, (studie)vaardigheid. De hoofdgedachte wordt omschreven als 'het belangrijkste wat de schrijver over het onderwerp te zeggen heeft'. Voor het vinden van de hoofdgedachte wordt de volgende procedure aangeleerd. Stel eerst vast wat het onderwerp is. Bepaal vervolgens wat voor soort tekst het is. Is het een informatieve tekst, wat is de belangrijkste informatie over het onderwerp? Is het een betogende tekst, wat is de belangrijkste mening van de schrijver over het onderwerp?
- verbanden
Rubriek F gaat over verbanden tussen zinnen en alinea's en over verwijswaarden. Signaalwoorden spelen een belangrijke rol bij het herkennen van verbanden. De verbanden die een lezer tegen kan komen, worden genoemd. Het gaat dan om signalen van toelichting, opsomming, tegenstelling, vergelijking, doel/middel, reden/verklaring, oorzaak/gevolg, voorwaarde, conclusie, samenvatting en mening. Speciale aandacht besteed aan de verwarring die kan bestaan tussen signaalwoorden van oorzaak en reden (doordat en omdat).
- functies van alinea's
Ook in rubriek G gaat het nog over de grote lijn van de tekst, al kijken we nu naar afzonderlijke alinea's. De eerste oefening gaat over het karakter van de inleiding. Er worden globaal drie functies van de inleiding onderscheiden: het onderwerp aankondigen, het onderwerp kort samenvatten en de aandacht van de lezer trekken. In de eerste oefening moet de leerling kiezen welke functie elke inleiding heeft. De tweede oefening gaat niet alleen meer over de inleiding, maar ook over de rol die andere alinea's kunnen spelen. Om die rol vast te kunnen stellen moet de leerling zich afvragen: wat dóet de schrijver hier eigenlijk (het taalgebruiksaspect): Een probleem beschrijven, een argumentatie geven, een onderwerp aankondigen, et cetera.

- betekenis van zinnen

We komen nu bij het meso- en microniveau van de tekst. Er worden tips gegeven die van belang zijn voor deze vorm van aandachtig lezen.

- moeilijke woorden

Hier zijn we dan echt op microniveau beland, bij het omgaan met moeilijke woorden.

- argumenteren

In de herziene versie van Lezen (augustus 2013) is dit een nieuwe rubriek. Aan de orde komen de onderdelen waaruit een redenering bestaat, standpunten en argumenten en de manier waarop die weergegeven kunnen zijn, verborgen standpunten en met name ironie en de retorische vraag, verschillende types argumentatie (voor- en nadelen, voorbeelden, vergelijking, oorzaak en gevolg) en de argumentatiestructuur en de notatie daarvan. Naast enkelvoudige argumentatie gaat het om meervoudige, nevenschikte en onderschikkende argumentatie.

- argumentatie beoordelen

Deze rubriek begint met logica: wat zijn geldige redeneringen, welke conclusies mag je wel of niet trekken? Verder gaat het over argumenteren over beleid en ten slotte komen de drogredenen langs: formele, informele en andere drogredenen.

- verzamelrubriek

In de oefeningen die horen bij deze verzamelrubriek krijgt de leerling telkens een tekst met vragen die alle deelgebieden beslaan. Hij kan verschillende keren een andere tekst treffen; het programma wisselt ze af. Het (een of meer keer) maken van deze oefeningen is een goede voorbereiding op het maken van een van de toetsen. De leerling krijgt hier feedback op de fouten die hij maakt.

Muiswerk Lezen bestaat uit 49 oefeningen. Er zijn 120 uitlegschermen met plaatjes, schema's en tekst. De leerling werkt met acht verschillende oefen- en toetsvormen. In totaal zijn in dit lesbestand ruim 1800 variaties van zinnen opgenomen.

Overzicht oefeningen en toetsen

De indeling van onderwerpen van Muiswerk Lezen is gebaseerd op de problemen die een leerling kan hebben met het beantwoorden van vragen over een tekst. De namen van de oefeningen die over het rubrieksonderwerp gaan, staan in de tweede kolom in volgorde van niveau. Komen in één oefening verschillende problemen aan de orde, dan staat zo'n oefening in meer dan één rubriek. In de rubriek 'Kenmerken' ziet u hoeveel uitlegschermen de oefening heeft, en hoeveel opgaven: □ = aantal opgaven, ■ = aantal uitlegschermen.

Onderwerp	Naam	Oefenvorm
A doel	1 Feiten en meningen 2 Positieve woorden herkennen 3 Feiten en meningen in tekst 4 Doel van de schrijver	rijen stenen meerkeuze meerkeuze
B publiek	1 Publiek 1 2 Publiek 2	meerkeuze meerkeuze
C soort	1 Feitelijk of meer 2 Soorten teksten 1 3 Soorten teksten 2	rijen meerkeuze meerkeuze
D onderwerp	1 Titels 2 Onderwerp korte tekst 3 Onderwerp lange tekst 4 Titel, onderwerp, vraag	rijen meerkeuze meerkeuze meerkeuze
E hoofdgedachte	1 Hoofdgedachte in zin 2 Titel met hoofdgedachte 3 Hoofdgedachte afleiden	meerkeuze meerkeuze meerkeuze
F functies	1 Inleiding 2 Functies van alinea's	meerkeuze meerkeuze
G verband	1 Verwijswoorden 2 Signaalwoorden plaatsen 3 Verband tussen zinnen 4 Verbanden	meerkeuze plaats woord meerkeuze meerkeuze
H zinsbetekenis	1 Precies lezen 2 Komma en betekenis 3 Zinnen verklaren	meerkeuze meerkeuze meerkeuze
I gegevens	1 Conclusies trekken 2 Gegevens afleiden	meerkeuze meerkeuze
J woordbetekenis	1 Woord en omschrijving 2 Woord en synoniem 3 Tegenstelling en woord 4 Woordenboek en betekenis 5 Betekenis afleiden 6 Woorden in teksten	koppels koppels koppels meerkeuze meerkeuze meerkeuze
K verzamelrubriek	1 Alle onderwerpen	meerkeuze